Pracounaja biednata usieh krajou złuczajsia! Cana 15 k.

HRAMADZIANIN

Wychodżic dwa ražy u tydzien u autorki i piatnicy

Kasztuje:
na 1 mies. 1 r.
na 3 mies. 3 r.

Organ Lewaj Frakcyi Biełaruskaj Socyalistycznaj Hramady.

Cana abwiestak:
na 1 str. 80 k.
na 4 str. 40 k.

Adres Redakcyi i administracii: Wilenskaja wul. 33 kw. 2. (uwachod z wulicy).
Redakcyja adczyniena ad 1—2.

№ 5 Wilnia 31 studnia 1919 h. hod I.

Wybary u Radu rabotnickich deputatau.

Zbližaicca czas, kali rabotniki i rabotnicy hor. Wilnia pawinny budué prystupić da wybaraŭ swajej rewalucyjnaj socyalistycznaj ŭłady, kataraja pawinna budzie stacca hłaŭnym kiraŭnikom miejscowaha žyćcia.

Wilenskaja Rada rabotnickich i czyrwona-armiejskich deputatoŭ pawinna budzie abjednać kala siabie usie tyja tworczyja elementy, katoryja biez usiakaha b wahańnia mahli wiaści dalejszuju baraďbu z adwiecznymi worahami pracoŭnaha narodu, katoryja nie na žywot a na smierć mahli wiaści zmahańnie z buržuazijej i na ruinach staraha buržuaznaha kapitalistycznaha ładu budawać nowaju socyalistycznuju buduczynu.

Nasz kraj jaszcze nie zusim aswabodžany ad ŭłady panoŭ i kapitalistaŭ, jaszcze dość znacznaja czastka Litwy i Biełarusi znachodzicca u rukach polskaj i niamieckaj buržuazii, kataraja arhaizawana i uzbrojena niamieckim aružžam žbirajecca usioj swajoj siłaj z błahasłaŭlennia i dapamohi Antanty udaryć ŭ rabotnickija i sielanskija masy, katoryja paczynajuć ciesna jednacca pad czyrwonym sztandaram baroniaczy swaju rewolucyjnuju ŭładu—Rady sialanskich i rabotnickich deputataŭ.

Wajna razharajecca i my pawinny być pryhatawany da aposzniaha raszuczaho boju, katory pawinien być tryumfam rabotnicka-sialanskaj rewalucyi i śmierciaj buržuazii. U hety wielmi wažny histaryczny czas, kali masy pracoŭnaha narodu ustupili ŭ krywawaje zmahannie z buržuazijaj, kali dola wajujuczych staron jaszcze wahajecca, my pawinny źwiarnuć asabliwuju ŭwahu na wybary deputataŭ u Radu, kataraja pawinna być lustram naszych lepszych žadanniaŭ.

Nie pawinna być miejsca ŭ Radzie ŭsim tym chto raniej iszoŭ razam z buržuazijaj i chto ciapier starajecca prytarnawacca da nowych warunkaŭ tak, kab uznoŭ wieści dalej palityku klasy ekspłuatataraŭ. Nie pawinna być miejsca ŭsim tym, katoryja starajucca raźbič rewolucyjnuju jednaść pracoŭnaho narodu Litwy i Biełarusi.

Sproby rasiejskaj rewolucyi pawinny zaŭsiody stajać pierad nami i služyć najlepšym kiraŭnikom u naszym zmahańni. I kali raniej tam usie tworčyja siły pracoŭnaho narodu byli skirawany na frakcyjnuju baraćbu, na ŭzajemnaje źniszczońnie, a nie praŭdziwaje budaŭnictwa nowych formaŭ socyalistycznaha žyćcia, — ciapier tam paczynajecca jednaść, pracoŭnyja masy zrazumieli swaje pamyłki i adzinym rewalucyjnym frontam paczynajuć twaryć sabie lepszuju szczaśliwuju dolu.

My nie pawinny paŭtarać staryje abmyłki.

Usie da wybaroŭ Tawaryszy rabotniki i rabotnicy, ale wybirajcie tolki tych, chto staić za Rewolucyjnuju ŭładu Radaŭ, chto staić za dyktaturu pracoŭnaj biednaty, za rewolucyjnuju jednaść usiaho pracoŭnaha narodu, za krywawaje zmahańnie z buržuazijej, chto staić za socyalizm.

Naszaja partyja, jak partyja pracoŭnaj sialanskaj biednaty, klicze was padawać swaje hałasy, tolki za spiski, jakija budué wystaŭlacca abjednanaj arhanizacyjaj Lewaja frakcyi Biełaruskaj socyalistycznaj Hramady i Biełaruskaj Partyi socyalistaŭ Rewolucyanieraŭ, kataraja wiadzie zmahańnie za praŭdziwuju dyktaturu pracoŭnaj biednaty, addańnie usiaje ŭłady Radam sialanskich i rabotnickich deputataŭ Litwy i Biełarusi; kataraja staić za toje, kab Radawyja Respubliki Litwa i Biełaruś byli pieramienienymi rabotnic-

ka-sielanskimi pracoŭnymi Respublikami ŭ katorych tolki a'jednanyje sie'anie i rabotniki praz ahulnyja sjezdy swaich deputatoŭ majuć prawa kirawać usim palityčnym i socyalna-ekonomicznym žyćciom.

Dyk hałasujcie Tawaryszy, za abjednanuju arhanizacyju Lewaj frakcyi Biełaruskaj Socyalistycznaj Hramady i Biełaruskuju Partiju Socyalistaŭ-Rewolucyonieraŭ!

Szto takoje ŭłada sialanskich i rabotnickich radaŭ.

(Hł. № 4)

II.

U nas na Biełarusi i Litwie sialanskaja i rabotnickaja ŭłada Radaŭ maje jašče i druhoje wielmi ważnaje histaryčnaje značeńnie.

Naš narod jość sialanski siarmiažny narod. Usia tak zwanaja „wyšejšaja klasa" jość ka i nia zusim polskaja ci rasiejskaja, dyk tak jana spalanizawana ci zrusifikowana, što zusim nie pryznaje siabie da biełaruskaj nacyanalnaści. U ich zusim niama biełaruskaj nacyonalnaj świadomaści, niama pačućcia swajho unutrannaha psychičnaha nacyanalnaho „ja". Usia biełaruskaja intelihencyja praz školu i samy ŭkład buržuazna-kapitalistyčnaho ładu hramadzian-kaha žyćcia utraciła swaju indywidualnuju samabytnaść i zaŭsiody wydaje siabie z adnaho boku za polskuju, a z druhoha za rasiejskuju i swajoj pracaj i tworstwam bahacić čužyja kultury, zniewažajučy swaju rodnuju biełaruskuju, bo jana „mužyckaja", prostaja", sialanskaja...

My pawinny pryznać, što samy duży nacyjanalny duch jość u samaj hłybinie narodnych mas. Našaja wioska, katoraja zaŭsiody stajała daloka jak ad polskaj tak i maskoŭskaj kultury—žyła swajoj ŭłasnaj „tutejšaj" kulturaj, hawaryła na swajoj rodnaj prostaj mužyckaj mowie i ŭwieś układ žyćcia nasiŭ swoj asobny čysta biełaruski nacyanalny charaktar. I kali ŭ čas panawańnia tak zwanaj „wyšejšaj k'asy" z polskaj, ci maskoŭskaj kulturaj stalećciami rabiłasia nieoficyalnaja i oficyalnaja asimilacyja, kali adusiul wyhan'ali „mužyka" z jaho „mužyckaj" mowaj,—u toj čas panawańnia zdzieku i gwałtu, našaja kultura z wierchu była zadušana, rodnaja mowa stała „brydkoj" i pracoŭny sialanski narod ŭ swajej masie nie hramatny i zusim niearhanizawany nia zmoh ihrać toj roli ŭ hramadskim žyćci, jakaja jamu naležyła pa prawu.

Adpichniony ad pracy ŭ hramadzkim žyćci i pazbaŭleny palityčnaj swabody, a pry hetym jašče nadzwyčajna ciažkoje ekanamičnaje pałažeńnie, katoraje zastaŭlała našaho sialanina praz usio jaho ciažkoje harotnaje žyćcio ješci tolki čorny chleb z miakinaj i zacirku,—usio heta razam uzia-taje rabiła takija niemahčymyja warunki žyćcia, što naš pracoŭny sielanski narod n ajmoh razwiwać swaje ŭnutrennyja duchoŭnyja bahaćci, a jak ŭ skarałuššy siadzieŭ prydušany u swajoj pačatkowaj formie kulturnaha i ekanamičnaha žyćcia.

Wielikaju rabili pamyłku mnohija biełaruskije dziejačy, kali jany dumali, što biełaruskaje nacyanalnaje adradžeńnie mahčyma z wierchu, h. zn. nie šlacham socyalnaj rewalucyi, a zhodliwaściu z panami i šlachtaj, i kali my staralisia uhaworyć hetuju apalačenuju zaściankowuju i miastečkowuju šlachtu, a tak sama i miastowaje miaščanstwa, kab jany prahledzili swaje metryki i h. d. i kab takim paradkam pierakanalisia, što ich dziady i pradziedy byli biełarusy. Napra ny byli tak sama i santymentalnyja ich adozwy da „kraj waj intelihencyi" i tutejšaho „obywatelstwa", kab jany apamiata'isia i pryznawali siabie nie palakami i nie ruskimi, a što jany daŭniejšnije žychary hetaho kraju, što jany biełarusy.

Usia hetaja šlachocka-miešč'anskaja ideolohija biełaruskaho nacyanalnaha adradžeńnia, jakaja z takim žaram praw działasia ŭ Mienskich hazetach: „Biełaruski Š'ach" i „Wolnaja Biełaruś" i inš. ni da čaho nie prywiała. Usia herojičnaja praca hetych apostałoŭ adradžeńnia z wierchu, hetych ramantykoŭ šlachockaj idealohii, jakaja čyrwonaj stužkaj prachodzie nawat ŭ niekatorych bra urach i knižkach, nijakich realnych rezultataŭ ŭ nacyanalna-palityčnym adradžeńni našaho narodu nia mieła.

Ale my bačyli, jak ŭ samy rašučy mament nacyanalna-palityčnaj baraćby ŭsia apalačanaja šlach'a zrazu stała pad štandaram polskich lehionaŭ i pačała wiaści samaja aktyŭnaje zmahańnie z biełaruskim nacyanalnym adradženniem. U hetym wyjawiŭsia ich praŭdziwy twar i my prosta možam skazać, što ŭsie tyja, katoryje pajšli baranić majontki polskich panoŭ, katoryja swiadoma pryłučyli siabie da klasy ekspłuatataroŭ pamieščykoŭ — usie jany jość worahi pracoŭnaho narodu i našaja sielanskaja biednata pawinna z imi wiaści samaja biezmiłasernaja zmahannie.

Nia mienš pamylalisia ŭ acency našaha nacyanalna-palityčnaha adradžennia i Rada Biełaruskaj Narodnaj Respubliki predstaŭniki bolšasci katoraj p. p. P. Skirmunt i A. Smolič p. I. Waronko biezupynna staralisia zwierchu stwaryć formu ŭ dzieržaŭnym budaŭnictwie, dziela čaho jany nikoli i nia mieli nijakaha ŭpływu na masy pracoŭnaha narodu, a tolki pamiensywali naš malad ruch.

Nia lapiej hetaje sprawa była i ŭ Wilenskaj Biełaruskaj Radzie.

Adnym słowam usiudy była na pieršym planie takaja tendencyja, što narodnyje masy jašče wielmi ciomnyja, što nacyanalna jany nie swiadomy, ekanamična atstały, biedny i h. d. i h. d. što dziela hetaha kab biełaruskaja sprawa nie zahiunuła treba šukać sabie chaŭruśnikoŭ siarod wyšejšaj klasy. Sto-ž jany šukali, ale nie znajšli. Heto najlepiej świedčyć ab praŭdziwaści maich słoŭ.

Nacyanalna-palityčnaje adradžeńnie našaho narodu mahčyma tolki z nizu, kali narod staŭšy na swaje ŭłasnyje nohi i wyprastawaŭšy swaje mahutnyje plečy skinie z siabie uwieś hety stalетni cižar panskaho hwałtu i ŭcisku. Tolki tahdy mahčyma kulturna-nacyjanalnaja adradženie, kali pracoŭny narod woźmie usiu ŭładu ŭ swaje ruki, kali ŭsia ziemla, katoruju jon paliwaje swaim krywawym potam nia budzie ŭłasnaściu adnej jakoj niebudź asoby, a budzie służyć dla ahulnaho kary

stannia usiamu pracoŭnamu narodu; kali ŭsie lasy i niedry ziamli, chwabryki i zawody, kali usie banki, zialeznyju darohi, počty i h. d. buduć na ležać usim tym chto sam pracuje; adnym słowam, kali usia ziemla, lasy, kali ŭsie sredstwy praduk-cyi buduć naležyć usiej pracoŭnaj ludzkaj hramadze.

Ciapier naš pracoŭny sialanski narod skinuŭ jarmo panawannia swaich ekspłoatatoraŭ i parazitaŭ, a razam z imi i ŭsiu cheŭru ich padłyžnikaŭ. Paruchaŭšy ŭwieś kapitalistyčny ład hramadzkaha žyćcia, pracoŭny na od pačynaje budawać nowy ład socyalistyčnaj hramady.

Pracoŭny narod arhanizawany ŭ swaje sialanski, a i rabotnickije Rady i uziaŭšy ŭ swaje ruki ŭsiu ŭładu i ŭstanawiŭšy swaju rewolucyjnuju dyktaturu wyzwalicca z pad apieki i ŭsich widaŭ ucisku i ekspłoatacyi i wyjdzie na šyroki ślach swajho duchoŭnaho i ekonamičnaha adradžennia. Tolki tahdy, kali pracoŭny sialanski naš narod zdabudzie sabie socyalistyčny ład, tolki tahdy jon zmoža swabodna razwiwać ŭsie swaje nacyonalnyja duchoŭnyje bahaćci, tolki tahdy jon pazbudzicca ad asimilizacyi. Bo tolki ŭ socyalistyčnym hramadzianskim žyćci kožny pryhniecany i ekspłaciru-jemy stanie ŭsim raŭnia i zmoža swabodna razwiwać usie swaje indywidualnyja zdolnaści.

U daściženni hetych wyšejšych našych metaŭ, ŭłada sielanskich i rabotnickich Radaŭ jość najlepšaja forma rewolucyjnaj ŭłady, bo jana daje mahčymaść usiamu pracoŭnamu narodu wystupać adnym frontam za umacawannie rewolucyjnych zawajewanniaŭ. Woś dzieła čaho my kažam, što zdziesnennie rewolucyjnaho ŭładu Radaŭ u nas na Biełarusi i Litwie, jość zdzietniennie nie tolki socyalizma, ale i nacyanalnaj problemy.

Anton Niebaraka.

Pamiž wuczycielou.

Wilenski internacionalny wuczycielski sajuz, jaki składajecca na asnowach fedaracyi ŭsich nacyonalnych sajuzaŭ pasłaŭ ŭ prezydyum Wilenskaj Rady rabotnickich deputatoŭ hetkuju rezolucyju pratesta:

My predstaŭniki Wilenskaha internacyonalnaha sajuza wuczycieloŭ abhawaryŭszy na ahulnym schodzie 20 studnia sioletniaha hodu sprawu ab swaich adnosinach da arhanizawanaha szkolnaha miastowaha kamisaryjatu wynieści hetkuju rezolucyju: sposab pa katoramu prezydyum Rady rabotnickich deputatoŭ prystupiŭ da arhanizacyi szkolnaj sprawy, my liczym nieprawilnym, bo jon nie znajszoŭ patrebnym zaprasić da arhanizacyi wielmi skomlikowanaha szkolnaha miascowaha žyćcia szkolnych pracoŭnikoŭ.

My liczym swaim abawiazkam wyrazić swoj pratest prociŭ nie dapuszczeńnia žywych hramadzkich siłaŭ ŭ sprawie arhanizacyi nowaj szkoły dla nowaho žyćcia.

My znachodzim patrebnym, kab byli arhanizawany nacyanalnyje sekcyi pry szkolnym kamisarjacie.

Ad imieni Biełaruskaj sekcyi Wilenskaho internacyanalnaha sajuza wuczycieloŭ: T. Hryb, Litoŭskaj sekcyi S. Kajruksztis, Polskaj J. Kudrewicz i Žydoŭskaj G. Pludermachier.

Hetaja rezalucyja pratesta była padana ŭ Prezydyum W. R. R. D. na czatyroch mowach, h. zn. Biełaruskaj, Litoŭskaj, Polskaj i žydoŭskaj. Rasiejskaj sekcyi jaszcze pakul szto jaszcze niama i peŭna nia budzie, ale ŭsie rasiejskija wuczyciali razam z t. zw. „chatnimi" wuczycielami arhanizujuć sekcyju pry internacyonalnym sajuzie takich wuczycieloŭ, katoryja nie ŭwachodziać n ŭ adnu z nacyanalnych sekcyjach. Takim paradkam Wilenski internacyanalny sajuz wuczycieloŭ złuczaje ŭsich wuczycieloŭ m. Wilni. a tak samaž i prawincyi i akanczacielna składajecca z czatyroch nacyanalnych sekcyjaŭ i adnej sekcyi ahulnaj. U chutkim czasie budzie apracawany i nadrukawany padrobny statut sajuza.

Usie spraŭki ab Biełaruskim wuczycialskim sajuzie možna atrymliwać kožny dzień u Biełaruskim sialanska Rabotnickim Klubie „Naszaje adradžennie", Wilenskaja, 33, kw. 2.

Tawaryszy wuczycieli! My pieražywajem wielmi ważny histaryczny mament. Usie kulturnyje siły pawinn być padliczany. Abawiazak kožnahy wuczyciela biełarusa zapisacca ŭ swoj nacyanalna sajuz dziela aktŭnaj pracy na karyść swajho rodnaha kraju.

A. N—ka.

Z Rasiei.

MAŁKA. 24. 1. Paŭnoczny front. Ŭ Wolskim rajonie naszy czaści paśla trochdzionnaha boju zaŭładali umacowanymi pazycjami praciŭnika ŭ 25 wierstoch na poŭdzeń ad Šepkurska. Nami adobrana adno arudzija, bolsz sotni wintowak, mnoha patronaŭ i snaradaŭ. U tyłu praciŭnika ŭ 30 wiarstoch na poŭnacz ad Szepkurska na race Kaskara, naszy czaści uziali sialeńnie, a ŭ 15 wiarstoch ad Szepkurska na race Jahlenszare, naszy czaści uziali wiosku Sierhiejoŭku.

U Jurjeŭskim rajjonie czyrwonyje Łatyszskija czaści, pad daŭleńniem praciŭnika, adyjszli na 5 wiorst nazad na liniju Chellemorm-Miniemkum ŭ 30 wiarstoch ad Jurjewa.

U Walskim napraŭlenni Łatyszskija czaści zaniali pazycyi ŭ 6 wiarstoch ad Terwa.

U Libaŭskim napraŭleńni ŭ 75 wiarstoch ad Libawy czyrwonyja łatyszskija czaści zaniali miestu Szrunem.

Paŭnoczny front: ŭ Wałaczeŭskim napraŭlenni naszyje czaści pasunulisia upiarod na [illegible] wiorst i zaniali Nowyja-Kałuszy i Krasnopolje ŭ 30 wiarstoch ad Kałacza.

U Nowaczerkaskim rajjonie naszy czaści zaniali Kotoczskuju wiosku. Zabrana 12 lochkich arudzij.

Tawaryszy! nawaszym abawiazku lażyć, kab wychadziła Waszaja partyjnaja czasopiś u rodnaj Waszaj mowie. Usie pawinny kuplać i paszyrać swaju sialansku ju i rabotnickuju hazetu!

Zachodni front: ŭ Kiejdanaŭskim napraŭlenni czyrwonyja litoŭskija czaści ŭziali Torochaŭ ŭ 18 wiarstoch zachodniej Wilkomira.

Hruzija.

MASKWA. 24 1. Armianska Hruzinskaja w jna na Zakaŭkaźzi pradaŭžaica. Hruziny aczyścili Borczalinskaje uszczelle, utraciŭszy tut braniawik; mnoha patronaŭ i pałonnych.

Pad Szaławardami armianskija wojski paciarpeli parażennie.

Z usiaho swietu.

Francuskija rabotniki ab Rasiei.

SZTATHOLM. 17. 1. (Rosto). Ahulnaja konferencyja pracy adnahałosna pryniala hetkuju rezalucyju: Konferencija zaŭsieŭdy trymałasia deklaracyi Kanwienta ad 20 krasawika 1793 h., katoraja każa, szto kożnaja nacyja adna maie prawa ustanaŭlać sabie zakony i pramieniać ich. Konferencyja z zadawalenniem zaznaczaje antanty ad wajennaha ŭmieszacielstwy u sprawy Rasiei.

Administracyjnaja kamisija francuskaj rabotnickaj partyi adnahałosna zajawiła ab swaim zadawalenni ab atkazie Antanty ad nowaho wajennaho ŭmieszacielstwa ŭ sprawy Rasiei.

„LIHA NARODAŬ".

ROTERDAM. 12. 1. (Rosta). U Łondanie adbyŭsia wialiki schod na temu „Liha narodaŭ" Pramoŭcy Henderson, Rukman i Mahdonald kazali szto proci Wilsona wiadziecca ciapier wielmi silnaja kampanija z boku imperyalistoŭ i szto dziela hetaha rabotniki pawinny padtrymać Wilsona. Henderson skazaŭ, szto rabotniki pryznajuć lnszuju roŭnawahu czym Klemanso, takuju katoraja nie pazwoliłab razharecca nowaj suświetnaj wajnie.

„SAMAWUCZEŃNIE".

Miunchien. 13. 1. Kamitet Elzas—Lotaryńskich aŭtonamistaŭ nowuju adozwu ŭ katoraj jon horacza protestuje proci francuzskaho ŭradu, katory rasparażaicca Elzas—Lotaryńhijej jak niejkimi swajmi ułasnymi reczami i adozwie haworycca, szto Elzas—lotaryński narod sam raszyć swaju dolu, i szto Wielikobrytanija i Ameryka padtrymajuć jaho ua mirnym kongresi.

APASKA NIAMIECKAJ KONKURENCII.

London. 14. 1. Rejter pawiedamlaje z Waszyngtonu, szto ŭ marskoj kamisii konhresa admirał Rodman, katory raniej kamandawaŭ amerykanskim fłotam u Paŭnocznym mory, zaprapanawaŭ zniszczyć usie krupnyja wajennyja karabli, katoryja Niamieczczyna pieradała Antancie, bo jany rożniacca ad typa karabloŭ Antanty i na utrymańnie ich ŭ ispraŭnasci patrebujecca mnoha hroszaj.

ANTANTA I RASIEJA.

London. 17. 1. (L. T. B.). „Dejli Telehraf" nakazywaje, szto Łłojd Dżorż na zasiedańni konferencii ŭ czaćwier hawaryŭ ab rasiejskaj sprawie i zaprapanawaŭ takuju prahramu:

Nastupleńnie Antanty na Rasieju ŭ wialikim masztabie nie mahczyma. Nastupannie u małym masztabie i ekanamicznaje daŭlennie ŭpływu mieć cia nia budzie. Dziela hetaha ja prapanuju zaprasić predstaŭnikoŭ bolszewickaho ŭradu na mirnuju konferencyju, kab ich wysłuchać. Ja taho pahladu, szto Anhlija nie pawinna paŭtarać ŭ adnosinach da rasiejskaj rewalucyi tych pamyłak, katoryja jana dapuściła ŭ adnosinach da francuzskaj rewolucyi i szto jana pawinna, ŭ najhorszym razie, paczakać i pryhledzicca ci nie dastupien bolszawizm reformam. Francuski ŭrad i hramadzki pohlad wielmi ustrywożany pieramiena. ŭ palityce Anhlii ŭ adnosinach da Rasiei. Francija, za wyklučenniem socyalistaŭ, liczyć, szto kali Anhlija niawywiadzie rasiejski narod z jaho ciapieraszniaha chaosa, dyk hetym samym budzie addany w aliki kozyr i ruki Niamieczczyny i dla Eŭropy znoŭ budzie nowaje apasieńnie wajny.

SZTOHOLM. 20—1. Z Estiandzii adtrymliwaim wiestki, szto bolszawickaja armija atstupaje. Szwiedzki henerał Chjalmarsan pawedamlaje, szto bolszawiki ŭ panice biahuć z Estlandzii. Tolka siomaja czastka strany jaszcze znachodzicca ŭ ich rukach. Finlandzki achwotniczy korpus idzie ŭpierad.

Redakcyja: **Redakcyjny Kolektyu.**

Wydawiectwa: **Wilenski Kamitet Lewaje Frakcyi Biełaruskaje Socyalistycznaj Hramady.**